

Samenvatting koopkrachtonderzoek 2021

KBO-PCOB gaf opdracht tot het onderzoeken van de koopkrachtsituatie- en beleving onder Nederlandse senioren, alsmede hun opvattingen over schenken en erven. Dit onderzoek is uitgevoerd door bureau TeraKnowledge in de periode eind maart – begin april onder 1.474 Nederlandse senioren van het Nationaal Seniorenpanel. De gemiddelde leeftijd van de groep respondenten is 74 jaar; 53% vrouw (47% man); 36% heeft geen relatie en woont alleen; 46% heeft een laag opleidingsniveau, 33% een midden niveau en 21% een hoog opleidingsniveau.

Financiële situatie van de ondervraagde senioren

- 44% woont in hun eigen huis en heeft daarop nog een hypotheek lopen
- 24% woont in hun eigen huis en heeft de hypotheek ondertussen afgelost
- De rest woont in een huurhuis van de woningbouwcoöperatie (25%), in een particulier huurhuis (5%) of anders, zoals in een zorginstelling of bij familie (2%)

- 90% heeft een aanvullend pensioen

- 74% geeft aan eigen vermogen te bezitten
- Het mediane vermogen, van de groep senioren die vermogen heeft, is circa 50.000 euro
- 23% heeft een eigen vermogen van minder dan 20.000 euro

Hoeveel senioren schenken en vererven?

- 85% van de senioren gaat iets nalaten of schenken, of heeft dit al gedaan
- 15% van de senioren heeft niets geschonken, en gaat ook niets schenken of vererven. De belangrijkste reden is dat ze weinig tot niets hebben om te schenken of na te laten (51%), gevolgd door zelf graag willen genieten van wat ze verdiend hebben in hun leven (40%) of omdat ze niemand hebben om iets te schenken of na te laten (2%). Voor 7% geldt iets anders

Meningen over erven en schenken

- De meeste senioren vinden dat schenkingen en erfenissen onbelast zouden moeten zijn (55%). De voornaamste reden is dat het zelf verdiend geld is en er al meerdere keren belasting over het geld is betaald zoals loonbelasting en vermogensbelasting, dat spaarzaamheid en zuinigheid worden afgestraft, dat er hard voor gewerkt is, dat hun kinderen daar ook weer (vermogens)belasting over moeten betalen, en de meerwaarde van het huis is ook al meerdere keren belast met WOZ en eigenwoning forfait
- 35% vindt het terecht dat er belast wordt, maar het zou minder zwaar belast moeten worden
- Slechts 10% vindt de huidige belasting en zwaarte van erf- en schenkbelasting correct

Van de senioren die van mening zijn dat er minder zwaar belast moet worden, zegt 37% dat de vrijstelling omhoog moet en het belastingpercentage naar beneden. 33% wil alleen lagere belastingpercentages en de rest wil alleen een hogere vrijstelling. 4% heeft een andere mening.

Aan wie schenken en vererven senioren? En hoeveel?

- Van het vrij besteedbaar vermogen wordt door 25% van de senioren die schenken en/of vererven de helft (50%) weggegeven en de andere helft (50%) maken ze zelf op
- Een bijna even groot deel van de senioren (24%) die schenken en/of vererven geeft 10% weg en de rest (90%) maken ze zelf op tijdens hun leven
- In totaal geeft 53% van de senioren die schenken en/of vererven de helft - en meer - weg van hun vrij besteedbaar vermogen via schenkingen en erfenissen
- Hoe hoger de leeftijd, hoe meer er wordt geschonken en vererfd. Dus de jongere generatie houdt (percentueel) meer geld voor zichzelf en de ouderen geven meer weg
- Hoe groter het eigen vermogen hoe hoger het percentage dat wordt weggegeven
- Het meest wordt geschonken en vererfd aan kinderen (82%) en (achter)kleinkinderen (39%); 9% geeft aan andere familieleden en 3% aan andere personen zoals pleegkinderen
- Aan goede doelen wordt door 18% geschonken en vererfd
[Het geheel is meer dan 100 in verband met meerdere keuzemogelijkheden]

Wat gebeurt er met het eigen vermogen dat senioren zélf uitgeven?

Het deel dat niet wordt geschonken of vererfd, wordt gebruikt voor:

- mogelijke tegenvallers zoals woningreparaties of vervanging van apparatuur (63%)
- reizen en leuke dingen te doen of te kopen (48%)
- de uitvaart (41%)
- het afdekken van vaste lasten voor wonen, zorg enzovoort (37%)
- aanpassingen aan de woning om langer te kunnen blijven wonen (36%)
[Het geheel is meer dan 100 in verband met meerdere antwoordmogelijkheden]

Hoe zien senioren hun financiële toekomst?

12% ligt weleens wakker van hun huidige of toekomstige financiële toekomst.

De meeste zorgen maakt men zich over de waardevermindering van het pensioen (25%) en de betaalbaarheid van de zorg (24%), de betaalbaarheid van de woning (16%), de stijgende energiekosten (12%) en de stijgende huishoudkosten (9%). 14% maakt zich de meeste zorgen om iets anders, zoals de toekomst van de kinderen of de kosten voor hun partner die naar verpleeghuis moet.

De financieel kwetsbaren

Evenals uit voorgaande koopkrachtonderzoeken van KBO-PCOB blijkt dat de financiële koopkracht van senioren aanzienlijk verschilt. De senior zónder eigen vermogen heeft vaker schulden, moet meer op zijn uitgaven letten, ligt ruim twee keer zo vaak wakker over de financiële situatie, heeft minder vaak een aanvullend pensioen dat daarenboven lager is, staat drie keer zo vaak rood op zijn lopende bankrekening en ziet drie keer zoveel af van een artsbezoek vanwege de kosten dan de senior mét eigen vermogen.

Onderwerp	Eigen vermogen	Geen eigen vermogen
Belastingaanslag van €400 betalen	1% in problemen	16% in problemen
Uitstaande schulden, buiten hypotheek	5%	11%
Meer op uitgaven letten dan een jaar geleden	19%	52%
Woont in huurhuis	19%	44%
Ligt wakker over financiële situatie	8%	19%
Aanvullend pensioen	94%	85%
Hoogte aanvullend pensioen	70% meer dan 1.000	43% meer dan 1.000
Heeft rood gestaan afgelopen jaar	8% Ja	24% Ja
Gaat schenken, legateren	8% Nee	34% Nee
Relatie	27% single	37% single
Afgezien van bezoek arts vanwege kosten	5%	15%

Hoe goed is het aankomende cohort AOW gerechtigden financieel voorbereid?

9% van de respondenten had die ten tijde van het onderzoek nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hadden bereikt. Hun gemiddelde leeftijd is 62 jaar, de jongste is 51 jaar. Van hen heeft 28% betaald werk. De groep senioren die nog niet met pensioen zijn, staat er financieel minder rooskleurig voor. Wanneer een onverwachte belastingaanslag op de deurmat valt van 400 euro, dan heeft een 16% van deze groep er problemen mee om dit binnen twee weken te betalen, terwijl dit bij de groep gepensioneerden slechts 4% is. 14% van de niet gepensioneerden heeft het afgelopen jaar afgezien van een doktersbezoek wegens kosten, tegen 7% van de gepensioneerden. De gepensioneerden hebben het afgelopen jaar minder vaak rood gestaan op hun rekening dan zij die nog niet met pensioen zijn. Deze situatie baart de senioren die nog niet met pensioen zijn dan ook zorgen. 21% ligt 's nachts wakker van hun huidige en toekomstige financiële situatie tegen 10% van de gepensioneerden.

Onderwerp	Gepensioneerd	Niet gepensioneerd
Eigen vermogen	80%	78%
Belastingaanslag van €400 betalen	4% in problemen	16% in problemen
Minder geld op bankrekening dit jaar	20%	27%
Uitstaande schulden, buiten hypotheek	6%	11%
Meer op uitgaven letten dan een jaar geleden	24%	30%
Woont in huurhuis	24%	25%
Heeft rood gestaan afgelopen jaar	11%	17%
Gemiddelde leeftijd	76 Jaar	62 Jaar
Wakker liggen van financiële situatie	10%	21%
Afgezien van bezoek arts vanwege kosten	7%	14%